

- Занотуйте собі:
- переживемо війну і впораємося;
- нагадайте собі про факт: ЗСУ перейшли у наступ;
- українцям допомагає майже увесь світ;
- не повернути загиблих, але життя триває [1].

Перетворіть свій біль на дію:

- якщо є сили, долучайтеся до волонтерства, навіть якщо воно буде одноразовим: хтось, із останніх сил, варить суп для тероборони, а хтось годує немічних сусідів, і цими діями кожен, наразі надає ту допомогу, яку може;
- пропрацюйте свої емоції: зробіть фізкультурні вправи, приготуйте щось смачне для тероборони, сусідів, сім'ї, друзів тощо;
- поспілкуйтеся з рідними й обійміть їх;
- проведіть час із домашніми тваринами [1].

Бережіть себе і близьких. Бережіть тих, кого можете зберегти. І пам'ятайте, що сьогодні потрібно добре робити свою справу. На своєму місці. Так збережете критичне мислення.

Сподіваємось, що вислів Йоганесса Роберта Бехера буде підтримкою на цей небезпечний час: «Працюй, коли тобі сумно, це єдиний засіб розігнати смуток. Працюй, щоб не впасти в тугу: ніщо так не позбавляє похмурої порожнечі, як робота. Працюй, коли тебе супроводжує успіх: немає інших ліків проти «запаморочення», окрім роботи».

Список використаних джерел

1. Травма свідка. Як прийти до тями після шокуючих новин? *Психологічна підтримка* : канал в «Телеграмм». URL : https://t.me/psy_support.

Марія ЗУЄВСЬКА

студентка 2 курсу

Ганна РЕДЬКІНА

доцент кафедри соціології

Дніпровського державного

технічного університету,

кандидат політичних наук, доцент

ЦІННІСНІ ПРІОРІТЕТИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ДОВОЄННИЙ ТА ВОЄННИЙ ПЕРІОДИ

Формування національної ідентичності є складним соціокультурним феноменом. Ідентичність полікультурної нації, як зазначає О. Майборода, визначається спільною національною свідомістю, компонентами якої є спільна історична пам'ять, сукупність уявлень про своє історичне призначення, свою стратегічну мету і перспективні завдання, так звана

національна ідея [3, с. 9].

Аналізуючи культурну складову української національної ідентичності, звернемося до результатів опитування Центру ім. О.Разумкова, проведеного у 2006 р. Респондентам було запропоновано віднести себе, на вибір, до української, радянської, російської або загальноєвропейської культурної традиції. Більшість (56,3 %) віднесли себе до української; майже кожен шостий (16,4 %) – до радянської; кожен дев'ятий (11,3 %) – до російської, майже семеро зі ста (6,6 %) – до загальноєвропейської [7, с. 7]. І тут нагадаємо, що у просторово-територіальних параметрах з Європою себе ідентифікували тільки 0,8 % населення України [7, с. 3, 4].

Завдяки дослідженню, яке, на замовлення Інституту політики, проводило «Українське демократичне коло» спільно з компанією GFK у грудні 2006 р., доходимо висновку, що ще більша інерція характерна для чинників, які обумовлюють близькість України до Росії та значну усталеність цієї обставини, її історичну та ментально-культурну укоріненість. Зокрема, Переяславську Раду 1654 р. позитивно оцінили 60 % українського населення, негативно – 17 %. Жовтневий переворот викликав позитивні емоції у 42 % респондентів, протилежні – у 33 %. Перебування України у складі СРСР оцінювалося позитивно 63 %, негативно – 20 % опитаних. Розпад Радянського Союзу став негативною подією для 54 % українців: від 81 % на Сході до 21 % на Заході. Ця подія була негативним явищем для 62 % тих, кому більше 50 років, і 41 % молодих людей до 30 років [2].

Відповідаючи на запитання: «До якої культурної традиції Ви себе відносите?», у 2023 р. респонденти найчастіше відповідали, що відносять себе до української культурної традиції (81 %). Частка таких, порівняно з 2006 р., істотно зросла. З 6,6 % до 10 % зросла також частка тих, хто відносить себе до загальноєвропейської культурної традиції, і знизилася – тих, хто відносить себе до російської (з 11,3 % до 0,5 %) та радянської (з 16,4 % до 4 %) культурних традицій [4, с. 179].

Якщо порівнювати дані за 2023 р. і 2006 р., то зростання числа тих, хто відносить себе до української культурної традиції, відбулося у всіх регіонах, але найбільшою мірою – у Південному та Східному. У Південному регіоні їхня частка зросла з 50 % до 80 %, а у Східному – з 46 % до 76 % [4, с. 179].

Опитування громадської думки регулярно засвідчували коливання ідентифікаційних орієнтирів українського суспільства. За результатами опитування, проведеного Центром ім. О. Разумкова у 2005 р., для переважної більшості жителів західних областей пріоритетним напрямом зовнішньої політики були відносини з країнами Європейського Союзу (58 %), тоді як для переважної більшості жителів Сходу і Півдня – відносини з Росією (62,1 % і 56,6 % відповідно). Для жителів Центру країни російська перспектива видавалася привабливішою за європейську: за пріоритетність російського вектора зовнішньої політики виступили 32,4 % опитаних, за пріоритетність європейського – 26,8 % [8, с. 8].

Аналогічні відмінності були зафіксовані й у відповідях на запитання стосовно членства України в різних міжнародних структурах (ЄС, НАТО, СЕП). Справа в тому, відзначає Н.Победа, що міждержавні військово-стратегічні союзи (ООН, НАТО), економічні співтовариства (ЄС, Всесвітній банк, Європейський банк реконструкції і розвитку та інші), культурні та правові структури (ОБСЄ, ЮНЕСКО, Страсбургський суд з прав людини та інші) на той час, були не лише новими центрами регулювання світового порядку, але й експериментальними базами, що надавали досвід нової взаємодії та розширення можливостей та умов для прояву повноти і багатства соціальної ідентифікації. У реальному вимірі вибір на користь цих структур фіксував перехід від однієї – слабо диференційованої й одномірної ідентифікації, пов'язаної зі стратегією виживання – до іншої, – більш повної і багатовимірної, що позначає орієнтацію на якість життя, підвищення потреб і транснаціональну ідентичність [6, с. 216].

Завдяки зовнішнім впливам, з'явилися нові тенденції в інтеграції українського населення, які були пов'язані з обмеженнями суверенітету національно-державних утворень, посиленням їхньої залежності від глобального ринку. Відносна більшість (40,7 %) громадян України вважала, що Україні потрібно вступити до ЄС, протилежної думки дотримувалися трохи більше третини громадян (34,2 %). Вступ до ЄС схвалили 64,6 % опитаних на Заході і 29,6 % на Сході, в Центрі – 45,9 % і 23,9 % на Півдні. Якби на той час відбувся референдум стосовно вступу України до НАТО, то більшість її жителів проголосували б проти (61,3 %). При цьому, прихильники вступу (16,0 %) становили меншість у всіх регіонах (від 6,3 % на Півдні до 31,3 % на Заході) – хоча відмінності громадської думки з цього питання в різних регіонах були значними. Лише на Заході противники вступу до НАТО становили незначну відносну більшість (32,1 %). В інших регіонах їх або понад половина, як у Центрі (53,2 %), або переважна більшість, як на Півдні (79,7 %) та Сході (77,6 %) [8, с. 8, 9].

Жителі західних областей більше були зорієнтовані на контакти з країнами ЄС, НАТО і США. Західна Україна є так званим генератором національних ідей, зорієнтованих на Європу [5, с. 618]. Показові в цьому плані й результати опитування Центру ім. О.Разумкова, проведеного у 2006 р.: серед 44 % жителів Заходу домінувала думка, що вони особисто виграють від вступу України до ЄС, а програють лише 6,3 %; натомість відносна більшість (37,2 %) жителів Центру та більшість жителів Півдня (60,9 %) і Сходу (66,2 %) вважали, що вони особисто виграють від вступу України до Єдиного економічного простору (ЄЕП) [7, с. 12].

У 2023 р. з-поміж міжнародних організацій та об'єднань більшість респондентів висловлюють позитивне ставлення до Європейського Союзу (89 %), НАТО (79 %), ООН (70 %), Міжнародного валютного фонду (64,5 %), Міжнародного комітету Червоного Хреста (63 %), ОБСЄ (58 %), відносна більшість – до МАГАТЕ (48 %). Переважає негативне ставлення до СНД

(65 % ставляться до неї негативно) [1, с. 47].

Якби найближчим часом відбувся референдум стосовно вступу України до Європейського Союзу, то за вступ проголосували б 79 % усіх опитаних або 92 % тих, хто збирається взяти участь у такому референдумі (проголосували б проти – відповідно 7 % і 4 %). У березні 2021 р. за вступ до ЄС мали намір голосувати 59 % усіх опитаних або 80 % тих, хто збирався взяти участь у референдумі (проголосували би проти – відповідно 26 % і 17 %). За даними останнього опитування, за вступ до ЄС проголосували б 86 % усіх жителів Західного регіону, 82 % – Центрального регіону, 73 % жителів Сходу та 56 % жителів Півдня. Частка тих, хто голосував би проти, становить відповідно 3 %, 5 %, 11 % і 17 %. Серед тих, хто спілкується вдома переважно українською мовою, голосуватиме за вступ до ЄС 81,5 % (при 5 % тих, хто проти), серед тих, хто переважно розмовляє російською – відповідно 70 % і 12 % [1, с. 48].

Якби найближчим часом відбувся референдум стосовно вступу України до НАТО, то за вступ проголосували б 74 % усіх опитаних або 87,5 % тих, хто збирається взяти участь у такому референдумі (проголосували б проти – 8,5 % і 5 %). У червні 2017 р. за вступ до НАТО мали намір голосувати 48 % усіх опитаних або 69,5 % тих, хто збирався взяти участь у референдумі (проголосували би проти – відповідно 33 % і 26 %). За даними останнього опитування, за вступ до НАТО проголосували б 85 % усіх жителів Західного регіону, 77 % – Центрального регіону, 65 % жителів Сходу та 54 % жителів Півдня. Частка тих, хто голосував би проти, становить відповідно 4 %, 5 %, 14 % і 21 % [1, с. 48].

Список використаних джерел

1. Внутрішня політика та суспільні настрої. *Національна безпека і оборона*. 2023. № 1-2 (191-192). С. 30-51.
2. Герої, цінності та міфи сучасної України: огляд соціологічних досліджень. URL : <http://polityka.in.ua/info/25.htm> (дата звернення 26.09.2023).
3. Майборода О. М. Вступ. *Національна інтеграція в полікультурному суспільстві: український досвід 1991-2000 років* : збірник. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, 2002. С. 5-9.
4. Мищенко М. Ідентичність громадян України: зміни в умовах війни. *Національна безпека і оборона*. 2023. № 1-2 (191-192). С. 173-188.
5. Мітряєва С.І. Територіальні питання та етнічні чинники в процесі другої хвилі розширення НАТО: регіональний вимір. *Українська політична нація: генеза, стан, перспективи*. Київ : НІСД, 2004. С. 607-621.
6. Победа Н. Моделі української ідентичності. *Україна – проблема ідентичності: людина, економіка, суспільство* : конференція українських випускників програм наукового стажування у США, 18-21 вересня 2003 р., Львів : виступи учасників та дискусія. Київ : Стило, 2003. С. 204-221.
7. Спільна ідентичність громадян України: особливості і проблеми становлення. *Національна безпека і оборона*. 2006. № 7 (79). С. 2-38.
8. Якименко Ю., Литвиненко О. Регіональні особливості ідейно-політичних орієнтацій громадян України в контексті виборчої кампанії – 2006. *Національна безпека і оборона*. 2006. № 1 (73). С. 2-18.